

A szentendrei plébániatemplom

2010 október 01. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Szentendrére a legkevésbé illik a rejt?zköd? jelz?. A f?város közelében lév? jó huszonötezer lakosú látványtelepülés ország-világ el?tt ismert, nyaranta bámész turisták milliói koptatják kedvükre kidekorált, vásári hangulatú utcáit. Az ajándékboltok között önfeledten téblábolók közül csak kevesen kapaszkodnak fel a templomdomb meredek lépcs?jén, pedig a szép kilátáson kívül ott van a barokk építészeti emlékekben b?velked? város egyetlen középkori m?emléke, a római katolikus plébániatemplom.
A Duna-part e helyén a kelta eraviszkuszok telepedtek le, t?lük származik a hely Farkasvár jelentés? latin neve – Ulcisia castra –, ahogyan a rómaiak a birodalmuk keleti határán épített települ?ket hívták. A Szentendre helynév els? ízben egy 1146-ban kelt oklevélben fordul el?: „in curia episcopali S. Andreae secus Danubium”. Az Árpádok korában – és körében – kedvelt véd?szent, Szent András apostol titulusát a Visegrádon épült bazilita kolostorral magyarázzák, ám könnyen ez lehetett a falu els? templomának patrocíniuma is, mivel a plébánia Szent Kereszt titulusa csak a XIV. század óta fordul el?. Ez utóbbihoz biztosan közük lehetett az 1200-as években a környéken birtokot szerzett szentföldi keresztes lovagoknak, akik a szemközti szigeten kolostort építettek. A tatárjáráskor minden bizonnyal a johanniták védték a dombtet?n álló, fallal körülvett er?dtemplomot. A falu – kiköt?- és útvámjövedelmével együtt – a veszprémi püspökség javadalmai közé tartozott 1318-ig, ekkor cserebirtokok fejében Károly Róbert király vonta a kincstár fennhatósága alá. Kés?bb, egészen a török hódoltság végéig, a pilisi apátság volt a h?bérura, az egyház kezén lév? földekre fogadták be 1690-ben a Délvidékr?l tömegesen menekül? szerbeket.
Visszatérve a Várdombra, ismerkedjünk meg a tekintélyes nagyságú, szép arányú templommal. Középkori történetének legérdekesebb dokumentuma az a perirat, amelynek tanúsága szerint 1284-ben lerombolták az esztergomi János-lovagok bizonyos régi kártétel megtorlásaként. A veszprémi káptalan keresetére a pápai bíróság ítélkezett, amelynek következményeként 1332 és 1337 között már ismét virágzott a község Pál pap által gondozott plébániája. Ebb?l az id?b?l valók a templom gótikus részletei: a hajó déli ablakai, csúcsíves bejárata és a falon helyenként megmaradt festésnyomok. A torony sarkait és a hajó oldalát er?sít? támpillérek szintén a XIV–XV. századi átépítésekr?l, ez utóbbiak a kés?bb elpusztult csúcsíves boltozatról árulkodnak. A középkori napóra a legrégebbi Magyarországon.
A török háborúk idején a Buda és Esztergom közötti hadi út mentén fekv? Szentendre – templomával együtt – tönkrement. 1710-ben az új kegyuraság, a Zichy-család építtette fel a romos plébániát, majd 1791-ben a bécsi udvar költségére renoválták és b?vítették a templomot. Ebb?l az id?b?l származik a barokk szószék és a f?oltár, amelynek olajképe Jézus megkeresztelését mutatja.
A templomtól nem messzi lév?, fallal kerített öreg temet?ben, a két-háromszáz éves szerb síremlékek sorában – kakukktojásként – egy biztosan román kori, lovagkeresztes faragott sírk? látható, amely alighanem a XIII. századi szentendrei johanniták emlékét ?rzi.

Ludwig Emil,mno.hu

Ajánló